

Таранова В.Ю.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Боднар О.А., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів,

банківської справи та страхування

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

РЕЗЕРВИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИТРАТ ОСНОВНОГО ВИДУ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Ефективне управління витратами є одним із найважливіших завдань для сучасних сільськогосподарських підприємств. В умовах глобальної конкуренції, нестабільності ринку та обмежених природних ресурсів оптимізація витрат стає критичним фактором успішного ведення аграрного бізнесу. Зниження витрат при збереженні або підвищенні якості продукції дозволяє підприємствам підвищувати рентабельність і стійкість у довгостроковій перспективі.

З огляду на стратегічну важливість виробництва значної частини аграрної продукції в особистих селянських господарствах, особливо в сучасних умовах воєнного часу, коли діяльність багатьох сільськогосподарських підприємств суттєво скоротилася або зупинилася, постає нагальна потреба у розробці моделей оптимізації виробництва для цих господарств [1].

Аграрний сектор відіграє ключову роль у забезпеченні продовольчої безпеки та економічного зростання країни. Водночас, для підвищення конкурентоспроможності та стійкого розвитку сільськогосподарських підприємств критично важливим є ефективне управління витратами. Досягнення цієї мети потребує впровадження стратегічних підходів до управління витратами, які враховують особливості галузі [2; 3].

Основні напрямки оптимізації витрат:

1. Використання сучасних технологій. Інноваційні технології дозволяють значно скоротити витрати на виробництво. Зокрема, прецизійне землеробство, яке включає використання GPS-навігації, дронів, сенсорів та автоматизованих систем контролю, дозволяє оптимізувати використання добрив, засобів захисту рослин і палива. Такі технології мінімізують втрати та підвищують ефективність кожного гектара землі.

2. Енергоефективність та альтернативні джерела енергії. Сільське господарство споживає значну кількість енергоресурсів. Перехід на енергоефективне обладнання та альтернативні джерела енергії (сонячні панелі, біогазові установки) дозволяє зменшити витрати на електроенергію та паливо.

3. Оптимізація використання техніки. Раціональне використання сільськогосподарської техніки допомагає знижувати витрати на паливо та технічне обслуговування. Впровадження систем контролю витрат пального та регулярне технічне обслуговування зменшує ризик поломок і знижує загальні витрати.

4. Удосконалення агротехнологій. Впровадження сучасних агротехнологій, таких як мінімальний та нульовий обробіток ґрунту, сприяє збереженню родючості ґрунту та скороченню витрат на паливо й робочу силу. Оптимізація сівозміни та точне внесення добрив дозволяють підвищити врожайність за менших витрат.

5. Ефективне управління трудовими ресурсами. Оптимізація праці через впровадження механізації та автоматизації дозволяє зменшити потребу в ручній роботі. Також важливою є мотивація персоналу шляхом підвищення кваліфікації та запровадження ефективних систем оплати праці.

6. Аудит і контроль витрат. Регулярний фінансовий аудит дозволяє виявляти надлишкові та неефективні витрати. Застосування методів ABC-аналізу (аналіз за видами діяльності) допомагає оцінити, які процеси споживають найбільше ресурсів, і знайти шляхи їх оптимізації.

7. Диверсифікація виробництва. Розширення напрямів діяльності дозволяє ефективніше використовувати ресурси та підвищувати доходи. Наприклад, переробка продукції (виготовлення соків, молочних продуктів) забезпечує додаткову вартість.

Стратегічне управління витратами на сільськогосподарських підприємствах є ключовим чинником успішної діяльності в аграрному секторі. Завдяки ефективним стратегіям управління витратами підприємства можуть оптимізувати свої витрати, підвищувати продуктивність та посилювати конкурентні позиції на ринку. До основних напрямів такого управління належать аналіз і контроль витрат, впровадження технологічних рішень для їхнього зниження, оптимізація ланцюга постачання та пошук нових можливостей для економії ресурсів. Підприємства, що ефективно застосовують ці підходи, здатні підтримувати стабільну фінансову діяльність, забезпечувати високу якість продукції та сприяти стійкому розвитку сільськогосподарської галузі.

Отже, оптимізація витрат основного виду діяльності сільськогосподарського підприємства є складним, але необхідним процесом для підвищення конкурентоспроможності та рентабельності. Впровадження сучасних технологій, енергоефективних рішень, удосконалення агротехнологій та ефективне управління ресурсами дозволяють значно скоротити витрати та підвищити ефективність діяльності. Системний підхід до контролю витрат та стратегічне планування допоможуть підприємствам адаптуватися до викликів сучасного ринку та досягати стабільного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Борисенко В.О., Борисенко Д.В. Оптимізація використання ресурсів та виробництва продукції в сільськогосподарських підприємствах. Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки, 2023, вип. 10(43). С. 107-114. DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2023.10\(43\).107-114](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2023.10(43).107-114).
2. Литовченко О. Ю. Управління витратами на підприємстві: теоретичний аспект. Інфраструктура ринку. 2019. Вип. 31. С. 301–309.

3. Коломієць Т.В., Фурдик О.А. Напрями стратегічного управління витратами сільськогосподарських підприємств. Економіка і суспільство. Випуск № 62. 2024. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-113>.

Терянік Д.О.,

здобувачка вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Науковий керівник – **Боднар О.А.**, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

РОЛЬ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ У РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Кредитна політика є основним механізмом для забезпечення фінансової стабільності та розвитку територіальних громад в Україні, особливо в контексті реформування місцевого самоврядування. З набуттям більших повноважень та ресурсів місцеві органи влади отримують можливість активно впливати на соціально-економічний розвиток своїх територій. Це, в свою чергу, вимагає від них ефективного управління фінансами та залучення кредитних ресурсів для реалізації інфраструктурних та соціальних проєктів, що сприяють підвищенню рівня життя населення.

Однак, для досягнення успіху в цій сфері важливо враховувати специфічні умови кожної громади, її фінансову спроможність і потенціал для залучення позик. Крім того, економічні характеристики території, наявність інвестиційної привабливості та ефективність використання бюджетних коштів можуть суттєво вплинути на здатність громади реалізовувати свої проєкти за допомогою кредитування.

Залучення зовнішніх кредитів є важливим інструментом розвитку територіальних громад в Україні, зокрема в умовах децентралізації. Місцеві органи влади отримали більші повноваження щодо управління фінансами та розвитку інфраструктури своїх територій. Однак, для того, щоб цей механізм був ефективним, важливо, щоб громади могли надавати належні гарантії повернення позик. Одним із способів зниження кредитних ризиків є державні гарантії для місцевих позик, що робить їх більш доступними для малих і середніх громад, які раніше мали обмежений доступ до позикових коштів. Так, кредити можуть бути використані для фінансування проєктів у сферах будівництва доріг, реконструкції житлових будинків, модернізації освітніх і медичних установ, що напряду впливає на підвищення якості життя населення [1].

Крім того, ефективне використання внутрішніх фінансових ресурсів є критично важливим для розвитку місцевих громад. Місцеві органи влади повинні активно працювати над оптимізацією місцевих податків, таких як земельний податок, податки на майно, а також стимулювати платників податків